

Kırsal Alandan Kente Göçü Etkileyen Faktörler: Sivas İli Gürün İlçesi ÖrneğiZeynep BAYBAŞ¹ , İsmet BOZ^{1*} ¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Samsun*Sorumlu yazar (Corresponding author): ismet.boz@omu.edu.tr

Geliş Tarihi (Received): 10.02.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 28.03.2023

Özet

Tarih boyunca insanlar farklı nedenlerden dolayı yaşadıkları yerlerden ayrılarak başka yerlere göç etmişlerdir. Kırsal alanlardan kentlere doğru göç de birçok farklı nedene dayanarak özellikle gelişmekte olan ülkelerde görülen yaygın bir olgudur. Bu çalışmada Sivas ili Gürün ilçesi kırsalından kentlere doğru yapılan göç incelenmektedir. Göç eden kişilerin sosyoekonomik özellikleri, hangi şehirlere göç ettikleri, göç sürecinde etkili olan sosyoekonomik ve sosyokültürel faktörler incelenmektedir. Araştırma verileri Cochran örnekleme yöntemine göre belirlenen ve kartopu yöntemiyle erişilen 384 kişi ile yapılan anketlerden elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre göç eden kişilerin yaygın olarak genç yaşlarda eğitim ve iş imkanları için kırsaldan İstanbul, Ankara, Kayseri ve İzmir gibi gelişmişlik düzeyi yüksek olan büyükşehirlere göç ettikleri görülmektedir. Göç sürecinde etkili olan faktörler ağırlıklı olarak sosyoekonomik faktörlerdir. Bu faktörlerin başında kişilerin çocukları için iyi bir gelecek bulma isteği yer almaktadır. Sosyokültürel faktörler göç sürecinde ekonomik faktörlere göre arka planda kalmış olsa da büyükşehirlerdeki sağlık imkanlarının daha gelişmiş ve fazla olması göç sürecinde etkili olan önemli bir faktördür. Araştırmada kırsalın yaşam seviyesinin ve standartlarının geliştirilmesi, iş ve eğitim imkanlarının artırılıp, kişilerin gelir düzeyinin yükseltilmesi sağlandığı takdirde kırsalın sürdürülebilirliğinin korunacağı ve göçün azalacağı ortaya konulmuştur. Araştırmada son olarak kırsal alanları geliştirmeye yönelik politikalar ve çalışmaların yürütülmesi gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kırsal göç, sosyoekonomik özellikler, sosyokültürel özellikler, bölgesel gelişme**Factors Affecting the Migration from Rural to Urban Areas: A Case Study in Gürün District of Sivas province****Abstract**

Throughout history, people have migrated to other places by leaving their original places of residence for different reasons. Migration from rural areas to cities is also a common phenomenon, especially in developing countries, based on many different reasons. In this study, the migration from the rural areas of the Gürün district of Sivas province to the large cities is examined. The socioeconomic characteristics of the immigrants, the cities they migrated to, and the socioeconomic and sociocultural factors that are effective in the migration process are examined. The research data were obtained from the questionnaires made with 384 people determined according to the Cochran sampling method and accessed by the snowball method. According to the research findings, it is seen that the people who migrated from the countryside to the metropolitan cities with a high level of development such as Istanbul, Ankara, Kayseri and Izmir for education and job opportunities at young ages. The factors affecting the migration process are predominantly socioeconomic factors. At the beginning of these factors is the desire of people to find a good future for their children. Although sociocultural factors have remained in the background compared to economic factors in the migration process. Better health facilities in metropolitan cities were an important factor affecting the migration process. In the research, it has been revealed that if the sustainability of the countryside is preserved, the living level and standards of the rural areas are improved, job and education opportunities are increased, and the income level of the people is increased, then the migration from rural areas will decrease. Finally, in the research, it was suggested that policies and studies should be carried out to develop rural areas.

Keywords: Rural migration, socioeconomic characteristics, sociocultural features, regional development

1. Giriş

Göç insanın var olduğu ilk çağlardan beri yerleşim alanını değiştirme şeklinde ortaya çıkan bir nüfus hareketidir. İlk çağlarda insanın çeşitli faktörler nedeniyle yerleşim yerini sık sık değiştirmesi ve göçebe bir yaşam sürmesi söz konusu iken, gelişen dünyada değişen nesillere bağlı olarak ekonomik sosyal ve kültürel yaşamdaki farklılıkların artması, teknolojik gelişmelerin sunduğu imkan ve fırsatların bölgeler arasında eşit seviyede olmaması, gelişmişlik düzeyinin ve gelir seviyesinin farklılık göstermesi göç hareketinin yaşanmasına ve bu durumu etkileyen faktörlerin incelenmesine sebep olmuştur. Göç kelimesi kavram olarak, bulunulan mekanı ve yerleşim alanını değiştirme olarak açıklanmaktadır. Göç kişinin psikolojik durumu başta olmak üzere toplumun her alanını etkileyen bir olgudur (Güvenç, 1996). Kişilerin göç etmesinde; ekonomik durumu, yaşanan çevredeki sosyoekonomik faktörler ve güvenlik kaygısı başta olmak üzere etkili olan birçok durum söz konusudur. Göç sürecine etkili olan faktörler kadar bu sürecin etkili olduğu durumlarda söz konusudur. Göç eden kişilerin pek çoğu yeni başlangıçlar yapmak ve refah düzeylerini yükseltmek için göç ederler. Ancak göç; başta bir mekandan ayrılık olmak üzere, yeni bir yaşam alanı ve değişen koşullara uyum sağlayabilme sürecini de kapsamaktadır (Ekici ve Tuncel, 2015). Göç hareketinin plansız ve kontrolsüz gerçekleşmesi halinde fiziki, ekonomik ve sosyal alanda birçok yeni sorun ortaya çıkmıştır (Fichter, 1994). Göç hareketini zaman içinde daha iyi anlamak ve anlamlandırmak için kuramlara dayandırmak ve türlere ayırmak gerekir. Göç konusunda geliştirilen en önemli kuramlardan biri olan “itme ve çekme kuramı” göç ve göçmen olgusunu ele almakta ve bu kapsamda göçe iten ve göçü çeken faktörleri incelemektedir (Todaro, 1980). Neo-klasik makro ekonomi kuramına göre göç, ekonomik yapı ve düzene dayanmaktadır (Schwenken ve

Eberhardt, 2018). Eğer ekonomik yapı emek karşılığında alınan ücretlerdeki farklılığı giderebilecek düzeydeyse göçü önleyebilme potansiyeline sahiptir (Lewis, 1993). İkiye bölünmüş piyasa kuramı ise dış göçlerin düşük ücretli işçi göçü olduğu üzerinde durmaktadır (Aktaş, 2015). Göç sürecinde oluşan göçmen ağları, kendilerinden sonra göç eden kişilere kolaylık sağlayıp uyum sürecinde yardımcı olmaktadır. Bu durum network (ağ) kuramına dayandırılmaktadır (Çağlayan, 2006). Seçkinlik kuramı göç eden kişilerin, göçmen olarak gittikleri yerlerde seçkin bireyler arasında olmasını kapsar (Çelik, 2002). Merkez-çevre kuramına göre, çevre ülkelerden merkez ülkelere yapılan göçlerin birçoğu işçi göçüdür (Çağlayan, 2006). Göç hareketi sebep sonuç bağlamında sınıflandırma yapılarak da incelenmektedir. İç göç, ülke içinde yer değiştirme ile olan göçlerdir, kentten köye veya köyden kente göç hareketi iç göçe örnek olarak gösterilebilir (Üner, 1972). Ülke dışına yapılan uluslararası göç hareketi ise dış göç olarak tanımlanmaktadır. Ekonomik, siyasi, sosyal ve çevresel faktörler dış göçe neden olmaktadır. Beyin göçü, işçi göçleri, mübadele göçleri dış göç örneğidir (Çağlar, 2018). Kişilerin kendi istek ve tercihleri dışında, mecburi bir şekilde yer değiştirmeleri ise zorunlu göçtür. Zorunlu göçün nedenleri çok çeşitli olabilir. Bu nedenlere; siyasi düzen, sosyal-ekonomik yapı, doğal afetler, çevre kirliliği, iklim değişikliği, sağlık problemleri örnek gösterilebilir (Özdemir, 2012). Gönüllü göç, kişilerin kendi isteği ve hedefleri doğrultusunda yer değişikliği yapmasıdır. Gönüllü göçün nedenleri arasında, iş fırsatları, daha iyi bir yaşam standardı, eğitim fırsatları, aile birleşimi, kültürel deneyimler veya kişisel tercihler yer alabilir (Tekeli, 1978). Kalıcı göç, göç eden kişilerin iş bulması, eğitim fırsatları, daha iyi bir yaşam standardı, aile birleşimi veya kişisel tercihler gibi nedenler yüzünden yer değiştirip yeni bir düzen kurmasıdır. Uyum sürecinde çeşitli sorunlar ile karşılaşılabilir ve kültürel asimilasyon yaşayabilirler

(Petersen, 1958). Gelişmekte olan ülkelerde iç göçler çoğunlukla kırsal alanlardan kentlere doğru olmaktadır. Kırsal alanlarda nüfus artışının fazla olması, tarım arazilerine olan aşırı baskı ve kırsalda yetersiz istihdam olanakları kişileri yeni arayışlara sürüklemiş ve kentlere doğru göç hareketlerini hızlandırmıştır. Bu sürece etkili olan birçok faktör vardır. Kırsaldan kente doğru yapılan göçler yaygın olarak Hindistan’da görülmektedir. Gelişmekte olan 31 ülkeyi kapsayan bir araştırmada, kırsalda yaşayan insanların yarısından fazlasının çocukluk döneminde nüfus hareketliliğinde bulunduğu ortaya konulmuştur (Hakim ve Boz, 2020). Türkiye’deki göç süreci incelendiğinde ise kırsal alandan kentlere göçün Cumhuriyetin ilk yıllarından beri yaşandığı görülmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında ülke nüfusunun %80’i kırsal alanlarda yaşarken bu oran yıllarca azalmıştır (Erdoğan ve Kaya, 2015). Türkiye’de 2021 yılı sayımlarına göre belde ve köylerde yaşayanların oranı %6,8’e düşmüştür. Diğer büyük çoğunluk ise (%93,2) il ve ilçe merkezlerinde yaşamaktadır (TÜİK, 2023). Tarım, besin ihtiyacını karşılamaya yanı sıra, özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için ekonominin öncü sektörü olma özelliği nedeniyle daima önemini korumaktadır (Kılıç ve ark., 2021). Tarıma dayalı ekonomiden sanayiye dayalı bir ekonomiye geçiş aşamasında, tarım sektörünün nüfusun gıda ihtiyacını karşılamasının yanı sıra, döviz girdisine katkı sağlamak üzere bir üretim fazlası oluşturmak, diğer sektörlerle sermaye ve işgücü transfer etmek ve sanayi malları için talep oluşturmak gibi başka fonksiyonları da bulunmaktadır. Bir ülkenin kaynakları ne kadar zengin olursa olsun, onları kullanacak işgücü yoksa veya yetersizse ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi mümkün değildir (Cinemre ve Kılıç, 2015). Kırsal alanlardaki nüfusun giderek azalmasında etkili olan temel faktörlerin; kırsal kalkınmanın sağlanamaması, tarım sektörünün sanayi sektörü ile bütünleştirilememesi, kırsal halkın gelir

seviyesinin düşük olması, tarım dışı istihdam alanlarının yeterince olmaması ve gelişmemesi, mevcut arazi varlığının ortak ve geçimlik araziler olması, kırsal alandaki refah seviyesinin düşük olması ve sosyal alt yapının yetersizliği olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra şehir hayatının sosyoekonomik ve sosyokültürel yapısı kırsaldaki kişilerin şehirlere göçe eğilimini artıran faktörlerdendir (Gümüş, 1998). Türkiye’de kırsal alan ve kent arasındaki en büyük sorun sosyo-ekonomik eşitsizliktir bu eşitsizlikten kaynaklı kırsaldan kente göç hareketleri yaşanmaktadır. Kırsal alandan kentlere yapılan göçlerde etkili olan faktörler hakkında yapılan araştırmalarda ortaya konulan bulgularda etkili olan faktörleri Gürbüz (2008) de yaptığı çalışmada; fizyolojik nüfus yoğunluğunun artması, tarım arazisi varlığının hane başına düşen miktarının azalması, kent yaşamının cazip yönleri, kırsaldaki ölüm oranının yüksek olması, sosyal yardım kuruluşlarından yararlanma oranı, tarım ve hayvancılık yapma-yapmama ve hane halkına ait arazi olma durumu, hane başına düşen büyükbaş hayvan sayısı, birinci gelir kaynağı tarla ziraatı olma durumu olarak ortaya koymaktadır. Fichter (1994), Sosyoloji adında yayınlamış olduğu kitabında ise kişilerin göç etme sürecinde sosyoekonomik ve güvenlik kaygısı başta olmak üzere etkili olan birçok faktör olduğunu öne sürmüştür. Önemli etkenlerden birinin iş ve iş imkanları olduğunu savunurken bu süreçte bu faktörlerin tek başına etkili olmadığı, göçün sebep ve sonuçlarının karmaşık bir yapıya sahip olmasıyla birlikte sosyal düzenin en büyük etkenlerden olduğuna değinmiştir. Yavuz ve ark. (2004) yapmış olduğu çalışmada; kişilerin yaş seviyesi, eğitim seviyeleri, sahip oldukları mal varlıkları, şehirdeki akraba sayısı ve arazi miktarı gibi faktörlerin göç üzerinde etkili olduğunu savunmuştur. Aslan ve Boz (2004) kırsaldan kente göç üzerinde etkili olan en önemli faktörleri sosyal güvence ve eğitim imkanlarındaki yetersizlikler olarak ortaya

koymuştur. Bu araştırma bağlamında Sivas ili Gürün ilçesinden kırsal alandan kente göç eden kişilerin sosyoekonomik özelliklerini belirlemek, hangi illere göç ettiklerini ortaya koymak, göç eden kişilerin göç nedenlerini sosyokültürel ve sosyoekonomik açıdan ele almak bu faktörleri ortaya koymak amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Araştırmanın ana materyalini Sivas İli Gürün İlçesinde ikamet ederken kırsal alandan şehirlere göç etmiş bütün aileler araştırmanın ana kitlesini oluşturmaktadır. Ana kitlenin büyüklüğünün belirleme olanağı bulunmadığından araştırmanın ana materyalini kartopu örnekleme yöntemiyle seçilen kişilerle yapılan anketler oluşturmaktadır. Anket çalışması için öncelikle Gürün İlçesinde en çok göç veren beş köy belirlenmiştir. Köylerin seçiminde öncelikle göç verme ölçütü olmak üzere ilçeyi tarımsal ve sosyoekonomik açıdan temsil edebilme özelliği ve ilçe merkezine yakınlık-uzaklık ölçütleri de göz önünde bulundurulmuştur. Bu konuda Gürün İlçe Nüfus Müdürlüğü ve Tarım Orman Müdürlüklerinden destek alınmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan anket araştırmanın amaçları doğrultusunda yörenin sosyoekonomik ve sosyokültürel özellikleri göz önünde bulundurulmuş ve hazırlanmıştır. Sorular teknik olarak açık uçlu, kapalı uçlu ve Beşli Likert ölçeğine göre hazırlanmıştır. Popülasyonu ve ilçenin göç grafiğini en iyi temsil edecek beş köy Gürün İlçe Nüfus Müdürlüğü ve Tarım Orman Müdürlüklerinden alınan destek ile Yolgeçen, Eskihamal, Tepecik, Bozhüyük ve Bahçeci köyleri olarak tespit edilmiştir. Fakat göç eden kişilerin mevcut sayısına kesin olarak ulaşılamamıştır. Göçmenlerin çoğu dağınık yaşıyor yer ve sayılarını kesin olarak tespit etmek zaman ve kaybına sebep olacağı için anket yapılacak minimum örneklem büyüklüğü 384 kişi olarak belirlenmiştir. Anket yapılacak kişi sayısını belirlemek amacıyla Cochran tarafından geliştirilen (Likert tipi sorular) formülü

kullanılmıştır (Bartlett, 2018). Bu formüle göre;

$$N_0 = t^2 s^2 / d^2$$

$$N_0 = (1.65)^2 (1.25)^2 / (0.025 \times 5)^2$$

$$N_0 = 3.8416 \times 1.5625 / 0.015625$$

$$N_0 = 384.$$

N_0 : Minimum örneklem büyüklüğü

0,1 : Kabul edilen alfa seviyesi

s : Erişilebilir popülasyondaki standart sapmadır. (Beşli Likert ölçeğinde 4 aralık vardır ve standart sapma 5/4)

d : ortalamadan kabul edilen hata sınırını gösterir

$$d = \%2,5$$

$$t = 1.65$$

$$s = 1.25$$

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan anket konu ile ilgili yapılan önceki çalışmalar ve araştırma bölgesinin sosyoekonomik ve sosyokültürel özellikleri göz önünde bulundurulmuş ve hazırlanmıştır. Özellikle göç konusunda geliştirilmiş teoriler, göçün sosyoekonomik ve sosyokültürel nedenleri, göçün eski ve yeni yerleşim alanlarında oluşturduğu değişiklikleri inceleyen çalışmalar araştırma deseninin belirlenmesinde önemli rol oynamıştır. Başta Aslan ve Boz (2004), Boyraz ve Çitçi (2005), Çağlayan (2006), Güreşçi ve Yurttaş (2008), Aşçı ve Demiryürek (2008), Güreşçi (2010), Ekici ve Tuncel (2015), Bartlett (2018), Çalışkan (2019), Alamyar ve Boz (2022) olmak üzere çeşitli göç çalışmaları araştırmada kullanılan anketin hazırlanmasında faydalanan kaynaklar olmuştur. Anketin bilimsel geçerliliği (validity) konu ile ilgili beş kişiden oluşan ilgili bir uzmanlar paneli ile sağlanmıştır. Güvenilirliği ise Cronbach Alfa içsel tutarlılık katsayısının hesaplanması ile sağlanmıştır. Elde edilen katsayısının 0,70'ten büyük olması durumunda ölçeğin iyi düzeyde güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Kalaycı, 2005). Araştırma da kullanılan ölçeğe uygulanan güvenilirlik testi sonucuna göre kişilerin göç etme sürecinde etkili olan sosyoekonomik faktörlerin tespit edilmesine yönelik uygulanan Likert ölçeğinin güvenilirliği 0,90 sosyokültürel faktörlerin tespit edilmesine

yönelik uygulanan Likert ölçeğinin güvenilirliği 0,87 olarak tespit edilmiştir. Çalışmada kullanılan anket, üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde göç eden kişilerin yaşı, eğitim durumları, medeni durumları, meslekleri gibi sosyoekonomik özelliklerini belirleyen sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde yoğun olarak hangi şehirlere göç ettikleri ve neden o şehirleri tercih ettiklerini ortaya koymaya yönelik sorular yöneltilmiştir. Anketin son bölümünde göç eden kişilerin göç etmesinde etkili olan sosyo ekonomik ve sosyo kültürel faktörleri tespit etmek amacıyla Likert sorular yer almaktadır.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Sosyoekonomik Özellikler

Kırsaldan kente göç eden kişilerin sosyoekonomik ve demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1 (sürekli değişkenler) ve Tablo 2’de (kategorik değişkenler) verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılım sağlayan kırsaldan göç eden kişilerin ortalama, yaşının 42,84, aylık gelirin 12355,00 TL, kira bedelinin 1958,34 TL olduğu ve tarım sektöründe 6,03 yıl çalıştığı tespit edilmiştir.

Tablo 1. Sosyoekonomik özellikler (sürekli değişkenler)

	Ortalama	Std. Sapma
Yaş	42,84	14,62
Gelir düzeyi (TL/Ay)	12355,00	13371,86
Kira bedeli	1958,34	3584,330
Tarım çalışma yılı	6,03	7,44

Tablo 2. Sosyoekonomik Özellikler (kategorik değişkenler)

	Kişi Sayısı	Oran (%)		Kişi Sayısı	Oran (%)
Cinsiyet			Meslek		
Kadın	146	38,02	Emekli	129	31,85
Erkek	238	62,08	İşsiz (Çalışmıyor)	80	19,89
Medeni Durum			Memur	72	17,90
Evli	295	73,38	Esnaf	55	13,68
Bekar	89	26,62	Tarım Sektörü Geçmişi		
Eğitim Seviyesi			Var	231	57,46
İlköğretim ve okuryazar	61	15,17	Yok	225	38,05
Lise	96	23,88	Göç Eden Kişilerin Baba Mesleği		
Önlisans-Lisans	185	46,01	Çiftçi	166	41,29
Yüksek lisans	43	10,43	İşçi	61	15,17
Göç Etmede Meslek Etkisi			Emekli	56	13,93
Var	225	55,97	Memur	40	9,95
Yok	159	39,55	Serbest Meslek	40	9,95
			Esnaf	21	5,22
Toplam	384	100,0	Toplam	384	100,0

Tablo 2’de araştırmaya katılan kişilerin %62,1’inin erkek, %73,4’ünün evli, %56’sının üniversite mezunu, %15,17’sinin okuma yazma bilen ve ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Kırsaldan kente göç eden kişilerin yarısından fazlasının göç etme sürecinde meslekleri etkili olmuştur bunun yanı sıra ankete katılan kişilerin %57,46’sının tarım sektöründe çalışma geçmişi var ve %41,29’unun babası çiftçidir. Gürün’den göç eden kişilerin şu an ki mesleklerine bakıldığında %31’85’inin emekli, 19,89’unun işsiz, %17,90’ının memur ve %13,68’inin esnaf olduğu görülmektedir.

3.2. Kişilerin Göç Ettikleri Kentler

Kişilerin göç ettikleri şehirler ve bu şehirleri

Tablo 3.Göç Eden Kişilerin Göç Ettikleri Bölgeler

Göç Edilen Bölge	Kişi Sayısı	Oran (%)
Marmara	143	37,23
İç Anadolu	117	30,46
Akdeniz	43	11,19
Karadeniz	35	9,11
Ege	35	9,11
Güneydoğu Anadolu	8	2,08
Doğu Anadolu	3	0,7

Gürün ilçesi İç Anadolu bölgesinde olmasına rağmen bu bölge göç için ilk tercih edilen bölge olmamıştır. Gürün’e yakın olan Kayseri, Kahramanmaraş ve Malatya illerine göç eden kişilerin oranı ise sırasıyla %9,63, %1,82, %1,56’dır. Göç için büyükşehirlerin tercih edilme nedenleri bu şehirlerde iş ve eğitim imkanlarının yüksek olmasıdır Bunun yanı sıra eğitim hayatından sonra memur olup başka şehirlere göç etmek zorunda olanlar da bulunmaktadır.

3.3. Göç Sürecinde Etkili Olan Sosyoekonomik Faktörler

Ankete katılan kişilerin göç etmesinde etkili olan sosyoekonomik faktörler Tablo 4’te verilmiştir. Soruların ortalamalarının açıklanmasında Palaz ve Boz (2008)’un

tercih etme nedenleri açık uçlu soru olarak sorulmuştur. Elde edilen yanıtlar bölgelere göre sınıflandırılarak Tablo 3’te belirtilmiştir. Araştırma bulgularına göre Gürün kırsalından göç eden kişilerin %37,23 oranıyla en çok Marmara bölgesine göç ettiği görülmektedir. Marmara bölgesi kapsamında hangi şehirlere göç ettiklerine bakacak olursak, Marmara bölgesine göç eden kişilerin %77,62’sinin, ankete katılan kişilerin ise %28,90’ının İstanbul’a göç ettiği görülmektedir. Göç sürecinde yoğun olarak tercih edilen bölgelerden birisi ise İç Anadolu bölgesidir. İç Anadolu bölgesinde göç için en çok tercih edilen şehirler ise sırasıyla Ankara, Kayseri ve Sivas’tır.

hazırladıkları skaladan faydalanılmıştır. Skalaya göre ortalama 1,00-1,49 arası hiç katılmıyorum (HK), 1.50-2.49 arası katılmıyorum (Ktm), 2.58-3.49 kararsızım (Krz), 3.50-4.49 katılıyorum (K) ve 4.50-5.00 arası kesinlikle katılıyorum (KK) şeklinde değerlendirilmiştir. Buna göre göç sürecinde en çok çocukları için iyi bir gelecek ve ekonomik koşullar sağlama isteği (3,90) etkili olan faktördür. Gürün’ün ekonomik yapısı (3,78), tarım sektörü dışında diğer sektörlerden kazanç sağlama imkanlarının düşük olması (3,77), tarım dışında başka sektörde iş bulma arzusu (3,74), istihdam imkanlarındaki yetersizlik (3,69) ve eğitim imkanlarının yetersiz oluşu (3,53) etkili olan faktörler arasındadır.

Tablo 4. Göç Eden Kişilerin Göç Etmesinde Etkili Olan Sosyoekonomik Faktörler

Sosyoekonomik Faktörler	Ortalama	Std.sapma	Kategori
Çocuklar için ekonomik olarak daha iyi bir gelecek sağlama isteği.	3,90	1,16	K
Gürün'ün ekonomik yapısı	3,78	1,25	K
Gürün' de tarımsal gelir dışında diğer sektörlerde gelir sağlama imkanı yetersiz ve düşük	3,77	1,19	K
Tarım dışında başka bir sektörde iş bulma arzusu	3,74	1,21	K
Gürün' de istihdam imkanlarının yetersiz oluşu	3,69	1,33	K
Gürün'deki eğitim imkanlarının yetersizliği	3,53	1,31	K
Sosyal nedenler	3,43	1,34	Krz
Gürün'deki sağlık imkanlarının ve hizmetlerinin kısıtlı olması	3,41	1,31	Krz
Gürün' de yeterli altyapının olmaması (ulaşım, teknoloji)	3,39	1,33	Krz
Gürün'de geçimimin tarıma bağlı olması ve arazi varlığının yetersiz miktarda olması	3,07	1,42	Krz
Gürün'de yaşarken ailede herhangi bir sosyal güvence olmaması	3,06	1,40	Krz
Tarım sektörünün devlet tarafından yeterince desteklenmemesi	2,96	1,41	Krz
Gürün'den taşınan ailelerin memnuniyet düzeyinin yüksek olması	2,93	1,28	Krz
Tarım ürünleri fiyatlarındaki belirsizlik ve istikrarsızlık yüzünden gelirin düşük olması	2,91	1,41	Krz
Sahip olunan malların miras yoluyla kalması ve diğer ortaklarla anlaşamamak	2,36	1,31	Ktm
Gürün'de yeterli ve dengeli beslenememek	2,30	1,29	Ktm
Siyasi nedenler	2,02	1,14	Ktm

1: Hiç Katılmıyorum 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

3.4. Göç Sürecinde Etkili Olan Sosyokültürel Faktörler

Göç eden kişilerin göç sürecinde etkili olan sosyokültürel faktörler hakkındaki görüşleriyle ilgili yanıtların ortalaması ve standart sapması Tablo 5'te belirtilmiş olup yorumlamada yukarıdaki skaladan yararlanılmıştır. Bu konuda ele alınan sosyokültürel faktörler içinde katılma oranının en yüksek olduğu ifade büyükşehirdeki sağlık imkanlarının daha fazla ve gelişmiş olmasıdır (3.64). Sosyal çevre edinme ve sosyal faaliyetlerde bulunma imkanı (3,29), tiyatro sinema gezi

toplulukları gibi sosyal faaliyetlere katılma isteği (3,12), küçük yerlerin geri kalmış ve baskıcı olması (2,97), kırsaldaki bağınazlık ve kısıtlamalar (2,87), iş yeri mesai saatleri büyükşehirde daha planlı ve düzenli olması (2,76) gibi faktörlerin göç üzerinde etkisi hakkında kişiler çoğunlukla kararsız kalmışlardır. Sosyokültürel faktörler içerisinde yer verilen akrabalarından uzakta yaşama isteği ve kadınların kocalarının aileleri ile yaşamak istememesi ifadelerine çoğunluk katılmamış ve göç üzerinde etkisinin olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 5. Göç Eden Kişilerin Göç Etmesinde Etkili Olan Sosyokültürel Faktörler

Sosyokültürel Faktörler	Ortalama	Std.sapma	Kategori
Büyükşehirdeki sağlık imkanlarının daha fazla ve gelişmiş olması	3,64	1,27	K
Sosyal çevre edinme ve sosyal faaliyetlerde bulunma imkanı	3,29	1,31	Krz
Tiyatro sinema gezi toplulukları gibi sosyal faaliyetlere katılma isteği	3,12	1,35	Krz
Küçük yerlerin geri kalmış ve baskıcı olması	2,97	1,41	Krz
Aile büyüklerinin kentlere taşınması	2,94	1,43	Krz
Kırsaldaki bağınazlık ve kısıtlamalar	2,87	1,44	Krz
İş yeri mesai saatleri büyükşehirde daha planlı ve düzenli olması	2,76	1,32	Krz
Akrabalardan uzakta yaşama isteği	2,34	1,33	Ktm
Kadınların kocalarının aileleri ile yaşamak istememesi	2,25	1,22	Ktm

1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

4. Sonuç ve Öneriler

Gürün'den göç eden kişilerin ortalama yaşı yaklaşık olarak 43, eğitim seviyesi %56,44'ünün lisans ve lisansüstü, %15,17'sinin okuryazar ve ilköğretim düzeyinde olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan kişilerin yarısından fazlasının göç süresi 20 yılın üzerindedir ve

%55,97'si göç sürecinde mesleğinin etkili olduğunu belirtmiştir. Göç edilen şehirlere bakıldığında en çok tercih edilen şehirlerin sırasıyla İstanbul, Ankara, Kayseri ve İzmir gibi alt yapısı, iş imkanları, eğitim koşulları, sanayi sektörü, ekonomik yapısı ve sosyal yapısı gelişmiş iller olduğu görülmektedir. Göç eden kişilerin şuan %31,85'inin

emekli, %19,89'unun çalışmadığı, çalışmayan kişilerin ev hanımı veya işsiz olduğu gözlemlenmiştir. Göç etmeden önce kırsal alanda yaşayan bu kişilerin %57,46'sının tarım sektöründe ortalama 6 yıl kadar çalışma geçmişleri bulunmakta ve %41,29'unun baba mesleğinin çiftçilik olduğu görülmektedir. Gürün'de tarım sektörü dışında diğer sektörlerde gelir sağlama imkanının düşük olması, tarım sektörü dışında başka bir sektörde iş bulma isteğinin göçe iten faktörlerden biri olduğu tespit edilmiştir. Gürün'de geçim kaynağının tarım sektörüne dayalı olması, arazi varlığının yetersiz olması, tarım sektörünün devlet tarafından yeterince desteklenmemesi, tarım ürünleri fiyatlarındaki belirsizlik ve istikrarsızlıktan kaynaklı tarımsal gelirin düşük olması kişilerin göç etme sürecindeki etkisi hakkında kararsız kaldıkları faktörler olduğu görülmektedir. Evli katılımcıların büyük çoğunluğunun göç etmesinde etkili olan temel faktör çocuklarına ekonomik açıdan iyi bir gelecek sunma isteğidir. Göç etme sürecinde etkili olan diğer bir konu ise sosyokültürel faktörlerdir. Kişilerin göç etme sürecinde etkili olduğu düşünülen kültürel faktörlere dair verdikleri cevaplara bakıldığında yaygın olarak kararsız kaldıkları görülmektedir. Bu durum Gürün ilçesi kültürel yapısının göç sürecinde etkin düzeyde rol oynamadığını göstermektedir. Araştırma alanında göç etme sürecinde etkili olan kültürel faktör ise büyükşehirlerdeki sağlık imkanlarının daha gelişmiş ve fazla olmasıdır. Bu durum ise alt yapıdaki yetersizlikten ve kırsal alanların gelişme düzeyinin düşük olmasından kaynaklıdır. Akrabalardan uzakta yaşama isteği ve kadınların kocalarının aileleri ile yaşamak istememesi Gürün'den göç etme sürecinde etkili olan kültürel bir faktör değildir. Kişilerin göç etme sürecinde en çok sosyoekonomik faktörlerin etkili olduğu görülmektedir. Gürün kırsalında yaşayan kişilerin ihtiyaçlarını nasıl daha iyi karşılayabilecekleri, yaşam seviyesinin ve standartlarının nasıl geliştirilebileceği,

kırsal alanların sürdürülebilirliğinin devam etmesi için ileriye yönelik perspektifler şekillendirilmelidir. Böylece kırsal alanların yaşam standartlarının ve koşullarının geliştirilmesine katkı sağlanacaktır. Kırsal alanlarda iş ve eğitim imkanları artırılıp, kişilerin gelir düzeyi yükseltirse göç oranı o kadar azalır ve insanların üretim süreçleri devam eder, üretim sürecinin devamlılığı ise gıda güvenliği ve güvencesinin temelini oluşturur.

Yazarların Katkı Beyanı

Yazarlar makaleye eşit katkıda bulduklarını, makalenin yayına hazır son halini gördüklerini/okuduklarını ve onayladıklarını beyan ederler.

Çıkar Çatışması Beyanı

Tüm yazarlar, bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Kaynaklar

- Aktaş, M., 2015. Ücret odaklı uluslararası işgücü hareketliliğinin işgücü piyasalarına etkileri. *TESAM Akademi Dergisi*, 2(2).
- Alamyar, R., Boz, İ., 2022. Afgan göçmenlerin tarımsal geçmişi ve Türkiye'de tarım sektöründe istihdam olanakları. *MAS Journal of Applied Sciences*, 7(4): 1091-1106.
- Anonim, 2023. Türkiye İstatistik Kurumu. Yıllar içinde göç ve nüfus (<https://www.tuik.gov.tr/>), (Erişim tarihi:20.02.2023).
- Aşçı, Z., Demiryürek, K., 2008. Kırsal yoksullukla mücadelede yeni adım: Mikrokredi. *Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 12 (4): 73-79.
- Aslan, M., Boz, İ., 2004. Kırsal alandan kentlere göçü etkileyen faktörler: Adana örneği. *Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi*, Tokat.
- Bartlett, M. C., 2018. The price of freedom: An analysis of cash bail in the united states and the new jersey alternative.

- Boyras, Z., ve Çitçi, M.D., 2005. Kuruluş, gelişme ve şehirselleşme fonksiyonları açısından Gürün şehri. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 10(14): 95-119.
- Cinemre, H.A., Kılıç, O., 2015. Tarım Ekonomisi (5. Baskı). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ziraat fakültesi, Ders Kitabı No: 11, Samsun.
- Çağlar, T., 2018. Göç çalışmaları için kavramsal bir çerçeve. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8): 26-49.
- Çağlayan, S., 2006. Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17): 67-91.
- Çalışkan, S., 2019. Gülsün Karamustafa'nın eserlerinde köyden kente göç ve kimlik olgusu. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2): 97-106.
- Çelik, F., 2002. İç göçlerin seçkinlik yaklaşımı ile analizi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(13): 275-296.
- Cronbach, L.J., 1951. Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3): 297-334.
- Ekici, S., Tuncel, G., 2015. Göç ve insan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1): 9-22.
- Erdoğan, M., Kaya, A., 2015. Türkiye'nin göç tarihi. *İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*.
- Fichter, J., 1994, *Sosyoloji nedir?* (Çev. N. Çelebi), Atilla Kitabevi, Ankara
- Gümüş, N., 1998. Göçer Türkler, uçan kültürler ve özlenen benliğimiz. *Yeni Türkiye Dergisi*
- Gürbüz, M., 2008. Karadeniz bölgesinde kırsal göçler ile sosyoekonomik özellikler arasındaki ilişkilerin analizi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (18): 50-75.
- Güreşçi, E., 2010. Türkiye'de kentten-köye göç olgusu. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(1): 77-86.
- Güreşçi, E., Yurttaş, Z., 2008. Kırsal göçün nedenleri ve tarıma etkileri üzerine bir araştırma: Erzurum ili İspir ilçesi Kirik Bucağı örneği. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 14(1 ve 2): 47-54.
- Güvenç, B., 1996. Göç olgusu ve Türk toplumu. II. *Ulusal sosyoloji kongresi: Toplum ve göç. Mersin: Sosyoloji Derneği*.
- Hakim, A.A., Boz, I., 2020. Influencing factors of rural families' migration to urban area: the case of Kabul, Afghanistan. *Asian Journal of Agricultural Extension, Economics Sociology*, 37(4): 1-10.
- Kalaycı, Ş., 2005. (Ed). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kılıç, O., Eryılmaz, G.A., Çakır, S., 2021. Zonguldak ilinde meyve üreticilerinin kimyasal gübre ve tarım ilacı kullanımına yönelik çevresel duyarlılıkları. *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi*, 36(1): 113-121.
- Lewis, M., 1993. *The lexical approach* (Vol. 1, p. 993). Hove: Language teaching publications.
- Özdemir, H., 2012. Türkiye'de iç göçler üzerine genel bir değerlendirme. *Akademik Bakış Dergisi*, 30(11): 1-18.
- Palaz, S., Boz, İ., 2008. Üniversite mezunu yetişkinlerin farklı organizasyonlarda gönüllü hizmet vermesini etkileyen faktörler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19): 95-106.
- Petersen, W., 1958. Genel bir göç tipolojisi. *Amerikan Sosyolojik İncelemesi*, 23 (3): 256-266.
- Schwenken, H., Eberhardt, P., 2007. Gender knowledge in economic migration theories and in migration practices. *Differences*, 14.
- Tekeli, İ., 1978. Yerleşme yapısının uyum süreci olarak iç göçler. (No Title).

Todaro, M., 1980. Gelişmekte olan ülkelerde iç göç: bir anket. *Nüfus ve gelişmekte olan ülkelerde ekonomik değişim* (s.361-402). Chicago Üniversitesi Yayınları.

Üner, S., 1972. *Nüfusbilim Sözlüğü* (Vol. 17). Hacettepe Üniversitesi.

Yavuz, F., Aksoy, A., Topçu, Y., Erem, T., 2004. Kuzeydoğu Anadolu bölgesi'nde kırsal alandan göç etme eğilimini etkileyen faktörlerin analizi. *Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi*, Tokat.

Atıf Şekli: Baybaş Z., Boz, İ.. 2023. Kırsal Alandan Kente Göçü Etkileyen Faktörler: Sivas İli Gürün İlçesi Örneği. *MAS Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 8(2): 374-383.

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8032210>.

To Cite: Baybaş Z., Boz, İ.. 2023. Factors Affecting the Migration from Rural to Urban Areas: A Case Study in Gürün District of Sivas province. *MAS Journal of Applied Sciences*, 8(2): 374-383.

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8032210>.
